

VOORSTEL voor het algemeen bestuur

ONDERWERP Scope WOM project Vledder en Wapserveense Aa en kredietaanvraag verkenning		Reg. Nr.	Z/22/047875-200322
		Afdeling	Strategie en Beleid
Portefeuillehouder	H.J. Pereboom	Opsteller	Ponsioen, Jan
Datum DB - vergadering	18 oktober 2022		JanPonsioen@wdodelta.nl
Datum AB - vergadering	1 november 2022		+31653810184

VOORSTEL

Het AB besluit om:

1. De scope van de verkenning van het WOM-project Vledder en Wapserveense Aa - in aanvulling op de KRW-opgave - te verbreden met
 - a. verbetering vispasseerbaarheid stuw de Driesprong;
 - b. ZON-maatregelen Zekte/Slingergrup;
 - c. baggeren;
 - d. aanpak slechte beschoeiing en
 - e. oplossing knelpunten aanvoerleiding bij inlaat Wittelte.
2. In verband daarmee
 - a. een krediet beschikbaar te stellen voor de verkenning van € 255.000.;
 - b. in de meerjarenraming de raming voor de verkenning en planuitwerking te verhogen van € 450.000 mln. tot € 610.000.
3. De realisatie van de ZON-maatregelen Zekte/Slingergrup afhankelijk te stellen van externe financiering.

SAMENVATTING

Voorstel is om de scope van de verkenning voor het WOM-project Vledder en Wapserveense Aa te verbreden en uit te gaan van een integrale aanpak van zowel de KRW-opgave als de volgende aanvullende opgaven:

- a. verbetering vispasseerbaarheid van stuw de Driesprong;
- b. ZON-maatregelen Zekte/Slingergrup;
- c. baggeren;
- d. aanpak van slechte beschoeiing en
- e. oplossen knelpunten aanvoerleiding nabij inlaat Wittelte.

De bredere en integrale aanpak leidt tot hogere kosten voor de verkenning dan geraamd in de begroting. Voor de verkenning wordt een krediet aangevraagd. De raming voor de kosten van de verkenning en planuitwerking gezamenlijk lopen op van € 450.000. naar € 610.000. Voorgesteld wordt de meerjarenraming hier op aan te passen.

BEOOGD EFFECT EN/OF RESULTAAT

Het WOM-project Vledder en Wapserveense Aa draagt bij aan het bereiken van de volgende doelen uit de doelenboom:

- A1 De infrastructuur voldoet aan de kaders van GGOR
- C1, C2, C3 De infrastructuur aanpassen om waterbeschikbaarheid te vergroten
Het (peil)beheer is gericht op maximale waterbeschikbaarheid bij (dreigende) watertekort situaties
Het watersysteem en de functies zijn tijdens droge omstandigheden in balans
- D2 De KRW waterlichamen en de waardevolle kleine wateren voldoen aan de vastgestelde KRW /WKW doelstellingen
- I1 WDODelta voert samen met haar omgeving klimaat adaptieve maatregelen uit
- K1 WDODelta werkt aan herstel en behoud van biodiversiteit in oppervlaktewater, land en bodem
- L1 Wij benaderen het watersysteem integraal zodat waterbeheer, erfgoed en ruimtelijke kwaliteit samengaan

Dit voorstel leidt tot een heldere scope voor de verkenning.

KADER

KRW SGBP3

In Stroomgebiedsbeheerplan 3 (SGBP3) is voor het KRW-waterlichaam Vledder en de Wapserveense Aa een opgave geformuleerd van 7 km natuurvriendelijke oever (NVO), 8 stuwen vispasseerbaar maken en 19 km aangepast onderhoudsplan. Bovenstrooms van de Wapserveense Aa ligt de Kwasloot en deze maakt ook onderdeel uit van het KRW-waterlichaam.

Invulling van de totale opgave uit SGBP3 vindt plaats door de provinciale aanpak van de Vledder Aa (4,5 km NVO, 4 stuwen en 4,5 km aangepast onderhoudsplan) en de aanpak van Wapserveense Aa/Kwasloot in het WOM-project van het waterschap (2,5 km NVO, 4 stuwen en 14,5 km onderhoudsplan). Dit bestuursvoorstel richt zich op de Wapserveense Aa/Kwasloot.

Vispasseerbaar maken van stuw de Driesprong is nadrukkelijk géén opgave in SGBP3.

ARGUMENTEN

Hieronder treft u per aanvullende opgave de argumenten aan om deze onder te brengen in dit project. De financiële consequenties worden per onderdeel toegelicht onder het kopje Financiën.

Argumenten “KRW+” Stuw de Driesprong

Stuw de Driesprong is een stuw ter plaatse van de samenloop van Vledder Aa en de Wapserveense Aa. Het waterschap heeft deze stuw vispasseerbaar gemaakt in 2015 met een bypass, maar deze passage werkt niet optimaal (te klein/sturend richting Vledder Aa).

De huidige werkwijze is dat reeds vispasseerbaar gemaakte stuwen niet voor 2027 in aanmerking komen voor aanvullende maatregelen t.b.v. de vispasseerbaarheid. Aangezien op korte termijn renovatie van de stuw is gepland, is het voorstel om af te wijken van de afgesproken werkwijze. Combineren van de verbetering van de vispasseerbaarheid met deze renovatie biedt de mogelijkheid om onderdeel te zijn van het WOM-gebiedsproces en mogelijk kostenvoordelen ten opzichte van separaat uitvoeren.

Als nu geen maatregelen worden onderzocht/genomen voor de verbetering van de vispasseerbaarheid van Stuw de Driesprong dan komt deze opgave terug als opgave in een volgend stroomgebiedsbeheerplan (SGBP). In dat stadium is de meekoppelkans met de renovatie verloren en kunnen de benodigde ingrepen leiden tot aanpassingen aan de dan recent gerenoveerde stuw en/of een separaat gebiedsproces.

Uitstel van de renovatie van stuw de Driesprong tot na 2027 is om diverse redenen geen optie. De stuw verkeert in slechte staat, geeft wateroverlast (te hoge klep), heeft lekkage/waterverlies, is vanuit het perspectief van de arbo onvoldoende beoordeeld, etc.

Argumenten ZON¹ Slingergrup/Zekte

Rond deze watergangen komen droge (landbouw)gebieden voor; deze zijn als matig tot sterk droogtegevoelig weergegeven op de indicatieve droogtekaart uit het WBP 2022-2027 (deel 2.2 gebiedsuitwerking Stroink). ZON maatregelen zoals verhoging van de drainagebasis/infiltratie in combinatie met de zandige bodem leiden tot grotere grondwaterbuffer/betere sponswerking (conservering) ten bate van natuur en landbouw in zowel winter- als zomer condities. Dit is te realiseren door peilverhoging, het realiseren van extra stuwvakken en daar waar nodig het maaiveld plaatselijk op te hogen.

De omvang van de direct profiterende gebieden rond de Zekte bedraagt circa 185 ha, bestaande uit 35 ha natuur (Natura2000 Holtingerveld/Natuur Netwerk Nederland) en 150 ha landbouw. Voor de Slingergrup is het direct profiterende gebied circa 220 ha, bestaande uit 30 ha natuur en 190 ha landbouw.

Indirect profiteren verderop gelegen natuur en landbouw gebieden ook door de vergroting van het natte profiel in de Zekte en Slingergrup, wat leidt tot een robuuster en minder onderhoudsgevoelig wateraanvoersysteem. Dit sluit aan bij de toenemende behoefte aan wateraanvoer vanwege de dalende trend van de grondwaterstanden in de laatste 10 jaren.

Het voorstel is om de realisatie van deze ZON-maatregelen afhankelijk te stellen van externe financiering.

Argumenten baggeren Wapserveense Aa

In het 6 kilometer lange traject van de Wapserveense Aa tussen stuw de Driesprong en stuw de Wulpen is ongeveer 30.000 m³ bagger aanwezig. Dit gedeelte van de Wapserveense Aa is vanwege de ruimte kansrijk voor aanleg van de benodigde 2,5 km NVO. Volgens de huidige baggerplanning wordt de baggeropgave sowieso aangepakt binnen enkele jaren. Het ligt voor de hand om de baggeropgave te beschouwen in combinatie met KRW-doelen ("werk met werk"). Voorlopige aanname is dat 20% van de kosten voor rekening zijn het WOM-project - dit betreft extra baggeren ter compensatie van de KRW-maatregelen - en 80% voor rekening van de exploitatie - dit betreft het normale onderhoudsbaggeren voor een goed hydraulisch functionerend systeem.

Argumenten slechte beschoeiing Wapserveense Aa

In de bovenloop van de Wapserveense Aa is 730 meter beschoeiing in slechte staat. Het ligt voor de hand de aanpak van de slechte beschoeiing te bezien in combinatie met KRW-doelen ("werk met werk"). In plaats van aanpak van de beschoeiing is het wellicht deels mogelijk om een flauwer talud te realiseren, eventueel in combinatie met een NVO. Mocht er geen samenloop met KRW zijn, dan zijn er naast vervanging van de beschoeiing wellicht ook nog andere mogelijkheden voor het herstel van de oeverstabiliteit.

Argumenten knelpunten aanvoerleiding (ophoging/duiker)

Al tientallen jaren zijn er diverse knelpunten in de aanvoerleiding vanaf inlaat Wittelte in de richting van Steenwijk ten noordwesten van het Holtingerveld. Mogelijk dat deze kunnen worden opgelost door verplaatsing van de leiding (als onderdeel van een project van de provincie), ophoging van percelen en/of verhelpen van opstuwing in de duiker. Derhalve is het voorstel de oplossing van de knelpunten in de aanvoerleiding nabij inlaat Wittelte onderdeel te maken van de planverkenning.

¹ Bestuursvereenkomst Zoetwatervoorziening Hoge Zandgronden 2016–2021 regio Oost d.d. 7-9-2015; "sparen, aanvoeren, accepteren/adapteren".

FINANCIËN

Meerjarenraming

In de huidige meerjarenraming zijn voor dit project de volgende bedragen opgenomen

- € 450.000 verkenning en planuitwerking KRW (2022-2024)
- € 1.600.000 realisatie KRW (2024-2026)
- € 200.000 risicoreservering
- **€ 2.250.000 totaal**

Subsidies

In de bovengenoemde bedragen is geen rekening gehouden met subsidies.

Het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) is in aantocht. De wateropgaven zijn hier een belangrijk onderdeel van. In juli 2023 wordt hierover meer duidelijkheid verwacht. De verwachting is dat er 50% subsidie beschikbaar komt. Dit project zou hiervoor in aanmerking kunnen komen. Er zijn reeds gesprekken met de provincie Drenthe over NPLG en daarin zal dit project worden meegenomen. Het nieuwe GLB-programma en het Deltafonds (ZON) geven ook (stapelbare) subsidiemogelijkheden. Voorzichtigheidshalve is in dit stadium rekening gehouden met 50% subsidie.

Geactualiseerde kostenraming

In de meerjarenraming zijn, zoals hierboven is weergegeven, alleen bedragen geraamd voor de KRW opgave. Voor de onder 'Argumenten' beschreven aanvullende opgaven zijn in de meerjarenraming 2023-2025 geen middelen opgenomen. Een (geactualiseerde) specificatie van de kosten voor verkenning en een indicatie van de kosten voor planuitwerking en realisatie treft u aan in onderstaande tabel (bedragen x 1000).

Opgaven via WOM	Verkenning '22/'23	Planuit- werking '22/'23	Realisatie '24/'26	Totaal	Subsidie ± 50% realisatie
KRW	€175	€275	€1.325	€ 1.775	€663
"KRW-plus" Stuw de Driesprong	€25	€25	€200	€ 250	€100
ZON Slingergrup/Zekte	€50	€50	€1.820	€ 1.920	€910
Baggeren Wapserveense Aa (20% WOM)	€5	€5	€210	€ 220	€105
Totaal opgaven via WOM	€ 255	€ 355	€ 3.555	€ 4.165	€ 1.778
Opgaven via exploitatie	Verkenning '22/'23	Planuit- werking '22/'23	Realisatie '24/'26	Totaal	
Baggeren Wapserveense Aa (80% exploitatie)	€20	€20	€840	€ 880	
Slechte beschoeiing (100% exploitatie)	€10	€10	€150	€ 170	
Knelpunt aanvoerleiding (100% exploitatie)	€25	€25	€375	€ 425	
Totaal opgaven via exploitatie	€ 55	€ 55	€ 1.365	€ 1.475	

De raming van de verkenning, planuitwerking en realisatie kennen onzekerheidsmarges van respectievelijk +/- 10%, +/- 30% en +/- 50%. De verwachting is dat de totale investeringskosten voor de "opgaven via WOM" (exclusief subsidies) € 4.165.000 bedragen, met een onzekerheidsbandbreedte van € 2.300.000 tot en € 6.100.000. Inclusief subsidies kunnen deze bedragen halveren. Na de verkenning zijn financiële gevolgen en mogelijke subsidies beter in beeld. Dit heeft mogelijke gevolgen voor de benodigde kredieten van de planuitwerking en realisatie. Daar komen we na de verkenning op terug

Voor een deel van de aanvullende opgaven is ruimte in de exploitatiebudgetten van de begroting en meerjarenraming. Die zijn in bovenstaande tabel weergegeven onder "opgaven via exploitatie". Daarbij is onder andere rekening gehouden met een voorlopige verdeling van de baggerkosten van 20% vanuit het WOM-programma en 80% uit het exploitatiebudget voor baggeren.

Verkenning/Planuitwerking

In dit voorstel is de scope van het KRW-project uitgebreid met aanvullende opgaven, waardoor de kosten voor de verkenning/planuitwerking in totaal € 610.000 (€ 255.000 + € 355.000) bedragen, zie eerdere tabel. In de begroting is voor de verkenning/planuitwerking rekening gehouden met € 450.000. Dat is nu voldoende voor de kredietverlening voor de verkenning. Gezien de toename van

zowel de verkenning (van € 175.000 tot € 255.000) als de verwachte toename van kosten voor de planuitwerking (van € 275.000 tot € 355.000) dient het budget verkenning/planuitwerking in de meerjarenraming te worden aangevuld/geactualiseerd met €160.000 tot € 610.000.

Realisatie

De raming voor realisatie loopt op van € 1.600.000 tot € 3.560.000. De risicoreservering van € 200.000 blijft gelijk. De inschatting is dat de meerkosten van de realisatie gedekt kunnen worden uit subsidies. Daarom wordt nog geen actualisatie voorgesteld van de realisatiekosten in de meerjarenraming.

Overigens kunnen ook de meerkosten voor de planuitwerking mogelijk deels worden gedekt uit subsidies. Dat is afhankelijk van de uitwerking van het Nationaal Programma Landelijk Gebied

Kredietaanvraag

In dit stadium wordt krediet aangevraagd voor de (verbrede) verkenning. In onderstaande tabel is de essentie hiervan weergegeven.

(x €1.000)	Voorstel	Meerjarenraming 2023-2025
<i>Benodigd krediet (bruto)</i>	€ 255.000	€ 255.000
<i>Subsidies en/of bijdragen derden (externe dekking)</i>	€ 0	€ 0
<i>Jaar oplevering (start kapitaallasten t+1)</i>	2023	2024
<i>Kapitaallasten</i>	€ 15.000	€ 15.000
<i>Overige exploitatiekosten (-baten)</i>		
Impact exploitatierekening	€ 15.000	€ 15.000

JURIDISCHE EN/OF ORGANISATORISCHE GEVOLGEN

N.v.t.

BIJZONDERE AANDACHTSPUNTEN EN RISICO'S

Gebeurtenis	Oorzaak	Gevolg	Beheermaatregel
Niet halen van benodigde lengte NVO ²	Onvoldoende ruimte in of buiten profiel	Onvoldoende doelrealisatie KRW/Goed ecologisch potentieel	Zorgvuldig proces grondaankoop. Zonder mogelijkheid opleggen gedoogbeschikking/ onteigening geen zekerheid.
Onvoldoende afvoer Wapserveense Aa Bovenloop	In de droge perioden veel wateraanvoer naar Kwasloot en daardoor weinig water in Wapserveense Aa bovenloop	Onvoldoende doelrealisatie KRW/GEP in bovenloop Wapserveense Aa	Vergroting wateraanvoer vanuit Drentse Hoofdvaart
Problemen waterafvoer	NVO leidt tot te grote afname van afvoercapaciteit/opstuwing	Wateroverlast	In modellering aandacht voor juiste aannames t.a.v. onderhoud/ begroeiing

OMGEVING; BETROKKENEN, PARTNERS EN DRAAGVLAK

- Aanliggende grondeigenaren/pachters
- Provincie Drenthe
- Gemeenten Westerveld en Steenwijkerland
- Staatsbosbeheer
- Natuurmonumenten
- Agrarische Natuurvereniging Drenthe
- Hengelsportvereniging De Delle / Sportvisserij Oost Nederland

² NB Er lijken voldoende mogelijkheden voor 2,5 km NVO in de 6 km lange midden- en benedenloop Wapserveense Aa

COMMUNICATIE

Nu is geen omgevingscommunicatie nodig; omgevingsproces is onderdeel van de verkenningsfase.

VERVOLG / UITVOERING

Na de planuitwerking (2024/2025) volgt bestuurlijke besluitvorming over de kredietaanvraag voor de realisatie.

BIJLAGEN

- Kaarten met weergave projectgebied

Het dagelijks bestuur van het Waterschap Drents Overijsselse Delta

de secretaris,
E. de Kruijk

de dijkgraaf,
D.S. Schoonman